

Socialdemokratiet i Danmark og Skolepørgsmaalet.

SKOLEFORHOLDENE har lige fra det Tidspunkt, da Socialdemokratiet opnaaede Indflydelse i Kommunalbestyrelserne, været et af de Anliggender, vort Parti navnlig har beskæftiget sig med. Og det er ikke uden Grund. Det har nemlig i høj Grad været paakrævet. Thi rundt om i Kommunerne havde Venstre og de Konservative vist ringe Interesse for Folkeskolen. Resultatet heraf var i Reglen en Skoleordning, der gav Smaa-kaarsfolks Børn en daarligere Start her i Livet — hvad Kundskab angaar — end den, Midtstandens og Overklassens Børn kunde faa.

Og det var ikke en Tilfældighed, at det var saaledes. Det var tværtimod et Led i en bevist Klassepolitik, der tog Sigte paa at holde Smaa-kaarsfolks Børn nede. I den saakaldte fine Skole (Latinskolen eller Realskolen) eller hvad man nu kaldte den) præstredes den udvidede Undervisning, og her var Betingelsen for Oplagelsen den, at man kom fra et velhavende Hjem, der kunde betale store Skolepenge. Om Evnerne blev der derimod ikke spurgt.

DESUDEN var der de Fattiges Skole, hvor Undervisningen var gratis. Her maatte Arbejdernes Børn holde til, og her havde de kun Adgang til en Uddannelse, der var betydelig ringere end den, der blev givet i »den fine Skole«. Men det mente Venstre og de Konservative var i sin Orden, at de ved deres Skoleordning fremkaldte en bitter Klasseand blandt Børn. I hvert Fald er det en Kendsgerning, at Venstre og de Konservatives klasseprægede Skoleordninger avlede en saadan And. Den, der skriver disse Linjer, husker saaledes fra sin egen Barndom, hvorledes han og hans Kammerater i Fat-

tigskolen af sin Fodebys Latinskøledrenge blev haanet paa Gader og Stræder med Afsynelse af en Smædelse, hvori det hed:

Lap for Lap — og Klud for Klud — saadan ser en Frilap ud.

MED Udtrykket »Frilap« sigtedes til den gratis Undervisning i Fattigskolen i Modsætning til den betalte Undervisning i Latinskolen, og vi lader denne Erindring fra en Barndom gaa videre til de Venstremænd og de Konservative, der paastaar, at det er Socialdemokratiet, der er Ophavet til Klassepolitik.

Heldigvis er det dog saaledes, at efterhaanden som Socialdemokratiet vandt frem i Indflydelse, blev Skoleforholdene forbedrede, og i de Kommuner, hvor vort Parti er Flertal, og hvor det er længst fremme mod Skolearbejderne den fine Skole og Fattigskolen nu ophævet. I Stedet er derrefter indført Enhedsskolen, hvor der gratis gives alle Kommunens Børn den bedst mulige Undervisning, og hvor desuden de nødvendige Skolebøger gratis stilles til Raadighed.

(»Klokken 5«).

Úr Føroyum.

Tórshavn.

Heimkomin skip.

Til Tvøroyrar er komin sluppin »Albert« 24.000.

Til Klaksvíkar »Ernestina« 24.000 »Eklipica« 23.000.

Annars vita vit at siga, at ikki øll skip hava verið fyri fiskihappi. Frætt er frá »John Bull«, ið hevði fiskað 7.000.

Fiskiskapstíðindi.

Sunnudagin frættist úr Reykjavík frá hesum skipum, sum eisini undirstrikar hin misjavna fiskiskapin.

»Guiding Star« 13.000, »Seagull« 13.000, »Skarstein« 14.000, »Regina« 12.000, »Borglyn« 14.000, »Sigrid« 9.000, »Skarp-

heðin« 18.000, »Victory« 2.000, »Hanna« 10.000, »C. & M. Slater« 12.000, »Mignonette« 17.000, »Prinsesse Marie« 8.000, »Eystur-oyggja« 6.000, »Björn Olafsson« 20.000, »Phebe« 11.000.

»Volunteer«

er komin heim av Suðurlandinum fyri hátíðina. Tað var kanska ikki so nógv veiðin, ið elvdi at teir fóru so bráðliga heim sum sjúkan. Meslingarnir vóru komin umborð á hetta skip, og tá ið teir komu til Havnar fóru ikki minni enn sjei manns á hospitalið. Veiðin, 11.000, var landað hjá reiðararum, J. P. Evensen & Son.

Tað frættist nú at sjúklingarnir eru so mikið frágari, at teir flestu ætla sær við aftur aftaná hátíðina.

Fiskemarkedet.

(Telegram til Amtet).

Bilbao: Beholding av íslandsk Klipfisk 400 Tons. Priser paa dansk (færøsk) Klipfisk 90—94 (Pesetas pr. 50 kg), do. paa íslandsk Klipfisk 85—90. Ingen Tilførsel.

Et og andet.

I Kjole og Hvidt.

Afledte Peter Fjeldstrup filmede i de senere Aar af sin Levetid en Del paa Nordisk Film, og en Dag modtog han en maskinskreven Skrivelse af den Slags, der blev tilsendt Statistiske, og paa Skrivelsen stod: De skal møde i Morgen Tirsdag paa Mosedalsvej Kl. 8½. Kjole og Hvidt. Næste Morgen kom en gammel Hestedsroske kørende til Filmbyen i Valby, og ud af Vognen steg en høj Dame i sort Silkekjole og malet i Ansigtet som Pjerrot. Den mærkelige Skikkelse vakte betydelig Opsigt, og Portneren tilkaldte Direktør Stehr, der var en temmelig myndig Herre. Han sagde til den mærkelige Fremtoning:

— Hvad vil De?
— Jeg skal filme!
— I det Kostume?
— Ja, der stod paa Kortet, at jeg skulde komme i Kjole og Hvidt!
— Idiøt!
— Glæder mig at gøre Deres Bekendtskab! Mit Navn er Peter Fjeldstrup!
Saa kunde Direktør Stehr ikke lade være med at trække paa Smilbaudet.

Han legede med Katten.

Et trist Ulykkestilfælde overgik fortædten Dag en ung Mand fra Bristol. Han sad og legede med sin Kat

i et aabent Vindu, da han pludselig mistede Ligevejten og styrtede ned paa Gaden. Bevidstløs og med alvorlige Kvæstelser blev han bragt paa Hospitalet, hvor han henligger i en betænkelig Tilstand.

Et mærkeligt Uheld.

I den østslaviske By Igla kom en Gadefejre Vedvua forleden af Dage paa en mærkelig Maade. Han vilde ved Aftenstid gaa ind paa et Toilet; men da han var noget besvænket, snubbede han og faldt saa uheldigt, at han borede Ræret af en Tobakspibe, han har i Munden, og Iggenom Ganen og op i Hjørnen. Paa Sygehuset forsøgte man forgæves at fjerne Piberæret fra Hjørnen, og Manden døde i Lagersnes Hænder.

o

Fra New York telegraferes, at Handelsdepartementet meddeler, at Resultatet af Lindbergs Flyvesøg i forskellige Lande er, at Eksporten af Flyvemaskiner fra U. S. A. er steget med 1½ Million Dollars.

o

Fodbremser.

Den unge smarte Mand havde faaet sig en splinterny Motorcykle, og han havde nu indbudt sin Veninde til en lille Tur paa den. Næppe var de startet, før Maskinen begyndte at bakke ganske frygteligt. Han standsede, undersøgte Maskinen meget nøje; men fandt intet, som kunde forklare, at den ikke gik glat. Han startede atter, men det var det samme som før. Der maatte være noget galt. Medens han brød sit Hoved med, hvad der vel kunde være i Vejen, klappede hans Motorveninde ham paa Skulderen og sagde udførdt: »Hvorfor er der ikke ogsaa saadan en lille Tingest paa højre Side til Fodderne? — Hun havde hele Tiden siddet med den venstre Fod paa Fodbremsen!

o

Dr. Stolzenberg, Ejeren af de 3000 Flasker Gift-Gas, som Hamborg Kommune lod styrte i Havet, har rejst Søgemaal mod Kommunen og kræver sig tilkendt Erstatning for Gift-Gassens Værdi (11 Kr. pr. Flaske).

o

Nervøse Personer

bør hver Aften, før de gaar til Ro, indtage to Theeskefulde Honning. Det beroliger Nerverne og skænker god Sovn.

Landstrygeren og den døde.

Landstrygeren Marcel Auvrard dryssede gennem Gaderne i den berømte parisiske Bydel, Montmartre. Ikke en Centime havde han i Lommen. Pludselig opdager han en uafslæst Dør foran sig. Trappen er oplyst. Han gaar op. En Lejlighed er uafslæst. Han gaar ind og finder der en Ligkiste staaende midt paa Gulvet. Ved Siden af den sidder der en Mand paa en Stol og sover biddt. Han vækker Manden og tilbyder ham, der er ansat i et Begravelsesmagasin og i sin Egenskab heraf skal holde Vagt over den Døde, at holde Vagt i Stedet for. Det gaar »Vagtekons« gladeligt ind paa. Han forsvinder og Landstrygeren vaager. Lidt efter faar han Lyst til at se sig om og finder derved i et Skab en Flaske Rom, som han lønmer til sidste Draabe, hvorved der overkommer ham en umodstaaelig Trang til at sove. Han lægger sig op i Kisten ved Siden af den Døde, og trækker Lagneerne henover sig, og snart efter sover han fast. — Den næste Morgen kom den afdøde Enke og vilde dvæle ved Kisten. Hun hører imidlertid, da hun kommer ind i Værelset, hvor Kisten staar, en forførdelig Snorken, som hun tror maa stamme fra den Døde. Portfærdet løber hun til Politiet, der lidt efter kommer til Stede og vækker den fortumlede Marcel, der slet ikke kan begribe, hvor han er henne, og som først vaagner rigtigst op, da han sidder i Celler.

o

Ved Kogning af Kaal,

Grentsagde og lignende bliver Lugten mindre ubehagelig, jo mere Vand man benytter. Et Stykke Brød, viklet ind i et klart Tejsjykke og kogt med Kaalen, formidler ogsaa den gennemtrængende Kaallugt. Men det bør efter femten Minutters Kogning borttages.

o

Odlingens Kærlighed.

I den polske By Szyszowice har en Mand taget sig selv af Dage, fordi en ung Pige nægtede at gifte sig med ham.

Lýsingar

UNDGAA
TILSODNING

SHELL
BRUG
SHELL BENZIN
& **SHELL SMØREOLIER**
CHR. HOLM JACOBSEN

Eirika.

(Ein heyst-søga).

V.

Endi.

Kirkjan stóð á tunganum. Veitluskryddir menn róðu knorr fram við tanga. Bátur fór eftir presti — nú var brúðleypsdagurin komin.

Tað kann ætlast, at nógv var stákan í bygðini henda dag, og nógv var her, sum altíð er, tá ið nakað ið verða skal, leingi hevur ligið á ljóði, ið nú mátti vera sum var.

Eirika sat frammanfyri spegl-ið og kembdi sær, og hon brosaði hvørja ferð henni eydnaðist at fáa eyga á sjálfan seg í speglinum. »Nú er stundin komin« helt hon, »endiliga, endiliga«. So skilti hon hárið beint um enníð og kastaði tað afturum bak. So kinnar

reyð hon var í dag, sum aldri fyrr. Men hon viðgekk, at tað hevði sínar grundir. Hetta var brúðleypsdagur hennara og Brands.

Brandur hevði hitt stóra baksíð til at stífla fyrri, at alt var gjørt á besta hátt, og hevði biðið teir bestu kokkarnir, álagt teim, at einki mátti tørra. Sjálvt um øll, ið hann hitti á, svaraði honum, at tað skuldi tey greiða, so kundi hann kortini ikki lata vera, at vera frammi og oftast uppi í. Tí alt skuldi vera so gott, sum tað á nakran hátt kundi fást.

Katrin var í tí bláa og káta lagnum í dag, starvaðist við

teimum, ið stóðu fyrri at gera til og hava til reiðar til brúðleyp. Hon helt seg her hava líkasum eina framhjá rætt til at siga, hvussu hetta og hatta skuldi vera. Og hon var ikki væl, um nakar mutaði ímóti hennara ráðum og atfinningum. Hesin dagur var fyrri Katrini ein hin stórsti í hennara lívi. Hóast hon ikki var brúðurin, so unti hon hesum báðum ungu so væl, at hon ikki helt seg kunna liva eina seldari stund enn hesa, ið henda skuldi í kirkjuni á tanga-

num, har Eirika og Brandur skuldu knýta hjúnarbond. Katrin var glað og fróð, tó stýgg og fríðleys. Hon stóðaðist onga staðni. Hon reikaði úr einum stað í annað. Kát tá ið hon kom inn nakrastaðni, men var horvin í stundini. Katrin hevði nú part av stríðnum, ið stóðst av hesum brúðleyp, — men tað var bert einaförð, at Eirika og Brandur giftist.

Prestbáturin kom, og nógv

stákaðist fólk ið í tónunum sum vanligt var, tá ið prestur kom til bygðar.

Presturin var komin niðan úr staðni og fór sum hann var vanur at gera seg til, at fara í kirkjuna. Í hesi stund var eisini seinasta hond logd á at pynta brúðurina, ið við piprandi rodd spurdi, um nú alt var gott. Hon var eitt sindur undarlig í dag, og tað vil so vera; tí undir slíkum hátíðardeggi kann mangt koma í huga, ið gera kann ávirkan bæði á hugsan og kenslur. So var brúðurin at endanum hátíðarskrýdd, eins og síður var, og Brandur kom innar í stovuna til hennara. Eisini hann bar seg væl í sínum brúðgömsbúnað.

Tá ið Brandur var komin, fóru hini út, sum í stovuni vóru — uttan Katrin, hon var verandi eftir.

»Nú er alt greitt« segði Brandur.

»Ja«, svaraði Eirika, men

— »men hitt mesta og hitt størsta er tó eftir enn: Heldur tú ikki tað, Brandur?«

»Vigslan?« spurdi Brandur.

»Ja«, vigslan,« svaraði Eirika.

Nú kundi Katrin ikki halda sær longur, hon hevði nakað til at siga og nú legði hon upp:

»Tí vit hava hvussu væl eg havi unt tykkum báðum, og tá ið tit bæði um stutta stund fyrri altarinum skulu knýta hjúnarbond, so kann eg ikki lata vera at siga mína hugsan nú hitt mesta og hitt størsta, ið Eirika helt vera eftir enn. Eg haldi at hitt mesta og hitt størsta fyrri fleiri árum síðani er hent tykkum báðum.«

»Heldur tú, Katrin«, spyr Eirika, »hvussu tá?«

Já,« heldur Katrin: »Hitt mesta og hitt størsta hendi tykkum, tá ið tit knýttu ástarband, tá ið tit vóru trúlovað. Nú, ástarband uttan hjúnarband ja, tað kann nú vera so so, tað mega tey um, ið ikki koma longur. Men hjúnarband